

פ פ ר ש ת

כ מ ש פ ט י ם

” וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לְפָנֶיךָם. ”

וגע של קריאה יחפה.

פרשת משפטים היא מקבץ ארוך של חוקים רבים, המנוסחים בקצרה ובתמציתיות. הנה כמה מהם:

וְכִי-יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר אוֹ כִּי-יִכְרֶה אִישׁ בֶּר וְלֹא יִכְסְנוּ וְנִפְל-שָׁמָּה שׁוֹר אוֹ חֲמֹר.
בְּעַל הַבּוֹר יִשְׁלַם כֶּסֶף יִשִּׁיב לְבַעְלָיו וְהַמֵּת יִהְיֶה-לוֹ...
כִּי יִגְנֹב אִישׁ שׁוֹר אוֹ-שֶׂה וּטְבָחוּ אוֹ מָכְרוּ חֲמֹשֶׁה בְּקֶר יִשְׁלַם תַּחַת הַשׁוֹר
וְאַרְבַּע-צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה...
כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אֵיבֶךְ אוֹ חֲמֹרוֹ תַּעַה הִשָּׁב תִּשְׁיבְנוּ לוֹ. כִּי-תִרְאֶה חֲמֹר שֶׁנֶּאֱכָר רֹבֵץ
תַּחַת מִשְׂאוֹ וְחִדְלָתָּ מֵעֵזב לוֹ עֵזב תַּעֲזֹב עִמוֹ.

- מדוע לדעתכם מונה ה' חוקים רבים דווקא עכשיו, לאחר מעמד הר סיני, זמן קצר לאחר יציאת מצרים, כשעם ישראל עדיין נמצא במדבר?
- באילו מצבים עוסקים החוקים?
- במי עוסקים שני החוקים האחרונים? מדוע התורה מצווה לעזור גם כשמדובר באויב ושונא?

גֵר לֹא-תוֹנֶה וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ כִּי-גֵרִים הֵייתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם.
כָּל-אֲלֻמְנָה וְיִתוּם לֹא תַעֲנוּן.
וְדָל לֹא תִהְדָּר בְּרִיבוֹ.
אִם-כֶּסֶף תִּלְוֶה אֶת-עַמִּי אֶת-הָעֲנִי עִמָּךְ לֹא-תִהְיֶה לוֹ כְּנִשָּׂה לֹא-תִשְׁיָמוּן עָלָיו נֶשֶׁךְ
לֹא תִשֶּׂה מִשְׁפָּט אֲבִינֶךָ בְּרִיבוֹ.

- מה משותף לחוקים שקראתם?
- על מי החוקים הללו נועדו להגן?
- מי הם ה"דל" וה"אביון"? מיהו הגר? מה משותף להם וכן ל"יתום והאלמנה"?

הַיּוֹם לָרֹבֵגוּ אִין שׁוֹר וְאִם לֹא חֲמֹר-
נִסְחוּ אֶת הַכֹּלֵלִים מִחֶזֶק, שִׁתְּאִיחוּ לְיִמִּינוּ

שיר לפרשה: "מי האיש"

מי האיש החפץ חיים, אוהב ימים אוהב ימים לראות טוב.

נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מירמה, סור מרע, עשה טוב. בקש שלום ורדפהו.

- מה צריך האדם אוהב החיים לעשות על פי תהילים?
- מה הקשר בין דיבור רע ודברי מרמה לבין עשיית טוב?

הפרשה בקצרה: משפטים

האם אפשר לחיות בעולם ללא חוקים? האם אפשר לשחק משחק ללא חוקים?

עם ישראל קיבל תורה, את עשרת הדיברות, שנאמרו בסיני ויחד איתם עוד הרבה חוקים ומשפטים שניתנו למשה והועברו על ידו אל העם. פרשת משפטים עוסקת בעיקר בחוקים ודינים המתייחסים לסדר החברתי שבין אדם לחברו.

הפרשה פותחת ביחס לעבד ולאמה העבריים, איך צריך לנהוג בהם אדונם בשנים שבהן הם עובדים בביתו. העבד ייצא לחופשי לאחר שש שנים. חוקים נוספים מזכירים לנו לנהוג בכבוד בקרובים לנו, הורים ושכנים ומזהירים אותנו כי אסור לקלל אב ואם וכמובן שאסור לפגוע בהם או להכותם.

ומה עושים כאשר שני אנשים רבים ואחד פוגע בשני? כאשר אדם שואל כלי מחברו ואיננו משיב לו אותו בחזרה? במקרים אלו ובמקרים שונים נוספים, מדריכים אותנו חוקי התורה והמשפט כיצד עלינו לנהוג, כדי לאפשר לנו לחיות יחד בעולם שיש בו אנשים רבים, שונים זה מזה ומצווים לשמור זה על כבודו ורכושו של האחר. מה אנו עושים כאשר אנו מוצאים רכוש או בעל חיים שאינו שייך לנו? התורה מצווה אותנו להשיב את האבדה לבעליה.

עלינו לשמור על בעלי החיים שלנו שלא יפגעו באנשים או בבעלי חיים אחרים, עלינו לשמור על רכושם של אחרים, לנהוג בכבוד ובצדק בעניים, בגרים וביתומים ואלמנות.

התורה מזהירה גם את השופטים והסובבים אותם שידעו לשפוט את העם ביושר ובצדק ויתרחקו מדבר שקר. בית המשפט צריך להיות מקום של צדק ואמת.

מצוות שמיטת הקרקע בכל שנה שביעית מוזכרת בפרשתנו. שש שנים נעבוד את האדמה, ובשביעית האדמה נחה.

כמו השמיטה כך גם יום השבת. במשך השבוע האדם עמל, עובד קשה שישה ימים, והיום השביעי הוא יום המנוחה לאדם ולבהמה. התורה מצווה אותנו לתת מנוחה ראויה לכולם. לגרים, לעבדים ולבעלי החיים. בסוף הפרשה מסופר לנו שמשה עלה להר סיני כדי לקחת את לוחות הברית, ושם הוא שהה ארבעים יום וארבעים לילה.

הפרשה ואני: משפטים

מחלוקת מפורסמת בין בית הלל ובית שמאי עוסקת במתח הנוצר לעיתים בין האמת לשלום:

"כיצד מרקדין לפני הכלה? בית שמאי אומרים כלה כמות שהיא ובית הלל אומרים כלה נאה וחסודה. אמרו להן בית שמאי לבית הלל: הרי שהייתה חוגרת או סומא אומרים לה כלה נאה וחסודה? והתורה אמרה "מדבר שקר תרחק!" אמרו להם בית הלל לבית שמאי: לדבריכם מי שלקח מקח רע מן השוק ישבחנו בעיניו או יגננו בעיניו? הוי אומר ישבחנו בעיניו."

בבלי כתובות טז, ב

על פי בית שמאי- בכל מקרה יש לדבוק באמת, גם אם היא תפגע או תעליב את הזולת. על פי בית הלל- מוטב שלא לומר את כל האמת 'בפנים' אם דבר זה יעליב או יפגע. למשל- גם לכלה שאינה יפה נאמר שהיא יפה כדי לשמח אותה ביום חתונתה.

שאלו את בני משפחתכם - כיצד הם נוהגים במצבים שכאלו

"גדולה אמת שאפילו מתון השקר"

האמת ניכרת"

ש"י עגנון

אחד מהציוויים בפרשה הוא הדרישה להתרחק מהשקר: "מדבר-שקר תרחק".

- מהו דבר שקר? מה נחשב לשקר ומה לאמת?
- מדוע התורה מבקשת להתרחק מהשקר במקום פשוט לאסור עליו?

"לכתחילה, עדיף כמובן שלא להשתמש בהיתר לשקר, ולכן אם למשל, בא אדם ושאל את חברו, האם פלוני דיבר עלי דברים רעים, עדיף להטות את השיחה לכיוונים אחרים. אבל אם הוא מתעקש, ודורש לדעת האם דברו עליו דברים רעים, מותר לומר שקר גמור מפני השלום."

(פניני הלכה, הרב אליעזר מלמד)

"שקר לבן"

שקר לבן הוא שקר הנאמר מטעמי נימוס או משום דרכי שלום, ולכן היחס אליו סלחני, ולעיתים אוהד, בניגוד ליחס לשקר.

ישנו סוג נוסף של שקר לבן - הדובר האומר את הדברים, אומר דברים שיש בהם אמת או חלקית כך שהשומע יקבל מידע שהדובר רוצה שיקבל. גם אם זה לא כל האמת.

(מתוך ויקיפדיה)

חשבו על מקרה שארע לכם עם חבר/ה ששיתף אתכם בדבר שהתחדש בו (תספורת, בגד, משחק) שלא היו לטעמכם.

- כיצד הגבתם?
- הנה כמה תגובות אפשריות. בחרו את העדיפה בעיניכם והוסיפו תגובה אחרת משלכם:

נראה כי קיים יחס הפוך בין אמת ובין שלום. כך במחלוקת שמאי והלל והנה גם בדברי חז"ל כאן:

"כל מקום שיש אמת, אין שלום"

(תוספתא סנהדרין, פרק א' הלכה ב')

ומה דעתכם על כך? נסו לטא את האמת וההתנגשות בין אמת ושלום או את החיבור שאפשר ליצור ביניהם בצגים או בציר:

להחמיא
בכא מקרה

לומר את
דעתי
האמיתית

משלכם:

להתעלם

לשקר
השגים
השלום

להחמיץ
keu

כנראה שכל אחד מתכוון בדיון... שקר
וכיצד "שקר אין ראש" וסונו להתאמת
לא שקר קטן... וקטל את הפנה
כי אין אחד לא יאמר 😊

האם אפשר לחיות בעולם ללא חוקים? האם אפשר לשחק משחק ללא חוקים?
עם ישראל קיבל תורה, את עשרת הדיברות, שנאמרו בסיני ויחד איתם עוד הרבה חוקים ומשפטים שניתנו
למשה והועברו על ידו אל העם.

פרשת משפטים עוסקת בעיקר בחוקים ודינים המתייחסים לסדר החברתי שבין אדם לחברו.
הפרשה פותחת ביחס לעבד ולאמה העבריים, איך צריך לנהוג בהם אדונם בשנים שבהן הם עובדים בביתו.
העבד ייצא לחופשי לאחר שש שנים.

חוקים נוספים מזכירים לנו לנהוג בכבוד בקרובים לנו, הורים ושכנים ומזהירים אותנו כי אסור לקלל אב
ואם וכמובן שאסור לפגוע בהם או להכותם.

ומה עושים כאשר שני אנשים רבים ואחד פוגע בשני? כאשר אדם שואל כלי מחברו ואיננו משיב לו אותו
בחזרה? במקרים אלו ובמקרים שונים נוספים, מדריכים אותנו חוקי התורה והמשפט כיצד עלינו לנהוג, כדי
לאפשר לנו לחיות יחד בעולם שיש בו אנשים רבים, שונים זה מזה ומצוים לשמור זה על כבודו ורכושו
של האחר. מה אנו עושים כאשר אנו מוצאים רכוש או בעל חיים שאינו שייך לנו? התורה מצווה אותנו
להשיב את האבדה לבעליה.

עלינו לשמור על בעלי החיים שלנו שלא יפגעו באנשים או בבעלי חיים אחרים, עלינו לשמור על רכושם
של אחרים, לנהוג בכבוד ובצדק בעניים, בגרים וביתומים ואלמנות.

התורה מזהירה גם את השופטים והסובבים אותם שידעו לשפוט את העם ביושר ובצדק ויתרחקו מדבר
שקר. בית המשפט צריך להיות מקום של צדק ואמת.

מצוות שמיטת הקרקע בכל שנה שביעית מוזכרת בפרשתנו. שש שנים נעבד את האדמה, ובשביעית
האדמה נחה.

כמו השמיטה כך גם יום השבת. במשך השבוע האדם עמל, עובד קשה שישנה ימים, והיום השביעי הוא
יום המנוחה לאדם ולבהמה. התורה מצווה אותנו לתת מנוחה ראויה לכולם. לגרים, לעבדים ולבעלי החיים.
בסוף הפרשה מסופר לנו שמשנה עלה להר סיני כדי לקחת את לוחות הברית, ושם הוא ששה ארבעים יום
וארבעים לילה.

פרשת משפטים

מה בפרשה

” וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לְפָנֶיךָ. ”

רגע של קריאה יחפה.

פרשת משפטים היא מקבץ ארוך של חוקים רבים, המנוסחים בקצרה ובתמציתיות. הנה כמה מהם:

פרשת משפטים לימוד ושיח

וְכִי-יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר אוֹ כִי-יִכְרֶה אִישׁ בֶּר וְלֹא יִכַּסּוּ וְנִפְל-שָׁמָּה שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר.
בַּעַל הַבּוֹר יִשְׁלַם כֶּסֶף יָשִׁיב לְבַעַלְיוֹ וְהַמֵּת יִהְיֶה-לוֹ...
כִּי יִגְנֹב-אִישׁ שׁוֹר אוֹ-שֶׂה וּטְבַחוֹ אוֹ מָכְרוּ חֲמֹשֶׁה בְּקֶר יִשְׁלַם תַּחַת הַשׁוֹר
וְאַרְבַּע-צֶאֱן תַּחַת הַשֶּׂה...
כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אִיבֶךְ אוֹ חֲמוֹר תַּעֲהַ הָשֵׁב תְּשִׁיבֵנוּ לוֹ. כִּי-תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׁנֵאֲךָ רִבֵּץ
תַּחַת מִשָּׂאוֹ וְחִדַּלְתָּ מֵעֲזָב לוֹ עֲזָב תַּעֲזֹב עִמוֹ.

- מדוע לדעתכם מונה ה' חוקים רבים דווקא עכשיו, לאחר מעמד הר סיני, זמן קצר לאחר יציאת מצרים, כשעם ישראל עדיין נמצא במדבר?
- באילו מצבים עוסקים החוקים?
- במי עוסקים שני החוקים האחרונים? מדוע התורה מצווה לעזור גם כשמדובר באויב ושונא?

גַּר לֹא-תוֹנֶה וְלֹא תִלְחָצֵנוּ כִּי-גֵרִים הֵייתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם.
כָּל-אֲלֻמְנָה וְיִתוּם לֹא תַעֲנוּן.
וְדַל לֹא תִהְדָּר בְּרִיבוֹ.

אִם-כֶּסֶף תִּלְוֶה אֶת-עַמִּי אֶת-הָעֲנִי עִמָּךְ לֹא-תִהְיֶה לוֹ כְּנֶשֶׁה לֹא-תִשְׁיִמוּן עָלָיו נֶשֶׁךְ
לֹא תִטֶּה מִשְׁפָּט אֲבִינֶךָ בְּרִיבוֹ.

- מה משותף לחוקים שקראתם? על מי החוקים הללו נועדו להגן?
- מי הם ה"דל" וה"אביון"? מיהו הגר? מה משותף להם וכן ל"יתום והאלמנה"?
- הטיית משפט, עינוי הם מעשים חמורים, מדוע התורה מציינת איסורים אלו ביחס דווקא לקבוצת אוכלוסייה מסוימת?

היוס לרובנו אין שור ולא לא חמור-
נסחו את הכללים מחדש, שיתאימו לשינוי

מהחילון

עני
1. חסר כסף או אמצעים אחרים כדי למלא את צרכיו, דל, אביון

גר
1. אדם שנשא לגור בארץ נכריה.
2. נכרי שהתייחד, גוי שקבל דת ישראל.

שיר לפרשה:

מי האיש

מילים: תהילים לחן: ברוך חייט

להאזנה

מי האיש החפץ חיים,
אוהב ימים
אוהב ימים לראות טוב.
נצור לשונך מרע
ושפתיך מדבר מירמה,
סור מרע, עשה טוב.
בקש שלום ורדפהו.

תהילים לד

- מה צריך האדם אוהב החיים לעשות על פי תהילים?
- מה הקשר בין דיבור רע ודברי מרמה לבין עשיית טוב?

פרשת משפטים

שרים יחד

"גדולה אמת שאפילו מתוך השקר האמת ניכרת"

אחד מהציוויים בפרשה הוא הדרישה להתרחק מהשקר: "מְדַבֵּר-שֶׁקֶר תִּרְחָק".

- מהו דבר שקר? מה נחשב לשקר ומה לאמת?
- מדוע התורה מבקשת להתרחק מהשקר במקום פשוט לאסור עליו?

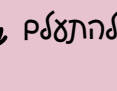
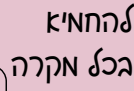
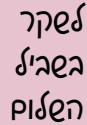
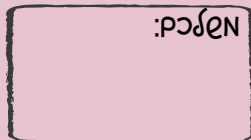
"לכתחילה, עדיף כמובן שלא להשתמש בהיתר לשקר, ולכן אם למשל, בא אדם ושאל את חבירו, האם פלוני דיבר עלי דברים רעים, עדיף להטות את השיחה לכיוונים אחרים. אבל אם הוא מתעקש, ודורש לדעת האם דברו עליו דברים רעים, מותר לומר שקר גמור מפני השלום."

(פניני הלכה, הרב אליעזר מלמד)

חשבו על מקרה שארע לכם עם חבר/ה ששיתף אתכם בדבר שהתחדש בו (תספורת, בגד, משחק) שלא היו לטעמכם.

- כיצד הגבתם?
- הנה כמה תגובות אפשריות. בחרו את העדיפה בעיניכם והוסיפו תגובה אחרת משלכם:

ומה דעתכם על כך? נסו לבלט את האמת והתנגדות בין אמת ושלום או את החיבור שאפשר ליצור ביניהם בצבעים או בציור:

מחלוקת מפורסמת בין בית הלל ובית שמאי עוסקת במתח הנוצר לעיתים בין האמת לשלום: "כיצד מרקדין לפני הכלה? בית שמאי אומרים כלה כמות שהיא ובית הלל אומרים כלה נאה וחסודה. אמרו להן בית שמאי לבית הלל: הרי שהייתה חייגרת או סומא אומרים לה כלה נאה וחסודה? והתורה אמרה "מדבר שקר תרחק!" אמרו להם בית הלל לבית שמאי: לדבריכם מי שלקח מקח רע מן השוק ישבחנו בעיניו או יגננו בעיניו? הוי אומר ישבחנו בעיניו." בבלי כתובות טז, ב

"כל מקום שיש אמת, אין שלום"

(תוספתא סנהדרין, פרק א' הלכה ב')

נראה כי קיים יחס הפוך בין אמת ובין שלום. כך במחלוקת שמאי והלל והנה גם בדברי חז"ל כאן:

דף לפרשה

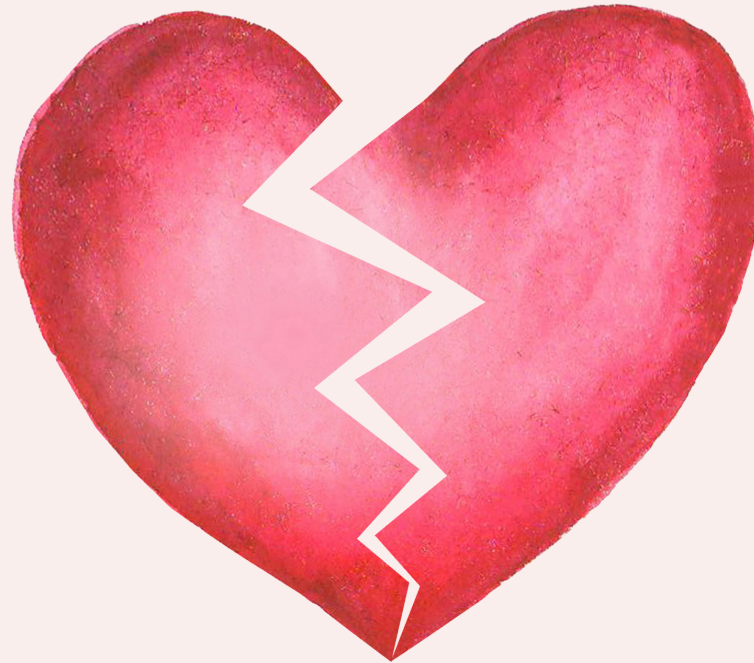
ענו על השאלות והשיחות בדף לפרשה

- את מצור "אני והפרשה" כדאי לעמוד עם המשפחה.
- על ה'סוד הכמוס' בפניה- ענו באופן אישי וקפלו את הפינה להסתרת התשובה.

"והאמת והשלום אהבו"

(זכריה ח)

שבת שלום!